

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ПРЕЗИДЕНТИНИН
ЖАРЛЫГЫ

УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Башталгыч, жалпы негизги жана орто жалпы билим алууга балдардын конституциялык укуктарын камсыз кылуу боюнча кечикитирилгис чаралар жөнүндө

Билим берүү ар бир коомдун жана мамлекеттин тарыхында маанилүү ролду ойнойт. Ар бир өлкөнүн келечеги билим берүүнү өнүктүрүүгө байланыштуу болот. Анын деңгээли инсандын жана улуттардын заманбап дүйнөдөгү социалдык статусун аныктайт. Билим берүү коомду модернизациялоонун объектиси гана эмес, анын субъекти, кубаттуу рычагы жана ички ресурсу болуп эсептелет, себеби ал коомдук онутгүүнүн процессинде улуттун интеллектуалдык жана руханий дараметин топтоонун жана өнүктүрүүнүн негизги фактору болот.

Балалыктын ынгайлуу чейрөсү менен цектелген баланы өнүктүрүү учун биринчи кезектеги шарт болуп бардык түрдөгү жана формадагы билим берүү, өзгөчө ар бир баланын жашоосундагы эң узак жана жооптуу этап менен тыгыз байланышкан мектептеги билим берүү эсептелет. Терен социалдык-экономикалык өзгөрүүлөр жүрүп жаткан мезгилде Кыргызстанда балалык учүн тобокелдиктин факторлору курчуду. Ошол эле учурда мектеп иш жүзүндө балалыкты коргоонун жападан-жалгыз социалдык институту болуп калды. Бирок мектептин, ошондой эле жалпысынан билим берүү системасынын мамлекет жана коом тарабынан ез убагында толукталбаган ресурстук мүмкүнчүлүгүнүн төмөн болушу бил абыдан маанилүү социалдык миссияны талаптагыдай деңгээлде аткарууга мүмкүндүк бербей жатат.

Жалпы билим берүү мектептерине барбаган балдардын санынын есүшү Кыргыз Республикасынын билим берүү системасынын актуалдуу проблемаларынын бири болуп эсептелет. Айылдарда жана шаарлардын райондорунда жашаган мектепке чейинки жана орто мектеп жашындары көптөгөн балдар мектепке барбайт же дайыма барып турбайт. Мектепке таптакыр барбаган же окуусун үзгүлтүкө учураткан, сабактарга

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ПРЕЗИДЕНТИНИН
ЖАРЛЫГЫ

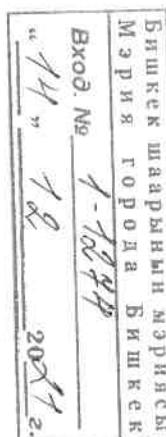
УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

О неотложных мерах по обеспечению конституционного права детей на получение начального, основного общего и среднего общего образования

Образование играет существенную роль в истории любого общества и государства. С развитием образования связывается будущее любой страны. Именно его уровень определяет социальный статус личности и наций в современном мире. Образование является не только объектом, но и субъектом модернизации общества, его мощным рычагом и внутренним ресурсом, ибо оно в процессе общественного развития выступает как основной фактор накопления и развития интеллектуального и духовного потенциала нации.

Первостепенным условием для развития ребенка, органичной средой для детства является образование во всех его формах и видах, и особенно школьное, связанное с самым продолжительным и ответственным этапом в жизни каждого ребенка. В период глубоких социально-экономических перемен в Кыргызстане факторы риска для детства обострились. При этом практически единственным социальным институтом защиты детства осталась школа. Однако низкие ресурсные возможности школы, как и системы образования в целом, не восполняемые своевременно государством и обществом, не позволяют в должной мере выполнить эту важнейшую социальную миссию.

Одной из актуальных проблем системы образования Кыргызской Республики является рост числа детей, не посещающих общеобразовательную школу. Многие дети от дошкольного до среднего школьного возраста, проживающие в сельских и городских районах, не посещают школу или посещают ее нерегулярно. Проблемы, с которыми сталкиваются дети, которые не посещают школу вообще или пропускают занятия, отсутствуют на уроках, в настоящее время

Чэрче 2. Башкек

каташпаган балдар туш болгон проблемалар азыркы мезгилде кыйла татаал болуп эсептелеет жана балдар аларды өздөрү чече албайт.

Алардын айрымдары ата-энесине жардам берүү үчүн иштөөгө аргасыз болсо, айрымдарынын дөн соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелүү, ал эми кээ бири начар үй-бүлөдө жашайт. Талаада, жайлодо ата-энесине жардам берүүгө, тамак табуу үчүн иштөөгө, инилерин, карындаштарын, синдилирингароого тийиш болгон үй-бүлөлөрдө жашаган балдар бар. Ата-энелер өздөрү жашы жеткен балдарын мектепке жиберүүнү каалабаган же аларга билим берүүнү милдеттүү деп эсептебеген учурлар кебейтүп жатат.

Алсак, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин жана Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин маалыматы боюнча учурдагы окуу жылынын башында 2,5 минден ашык бала жалпы билим берүү уюмдарына окууга келген эмес. Түзүлгөн кырдаалдын себептери болуп ата-энелердин материалдык кыйынчылыктары (балдарын кароо жана мектепте окутуу үчүн финансыйлык каражаттарынын жоктугу), ата-энесине жардам берүү жана иштөө зарылчылыгы, ата-энелердин диний себептер боюнча балдарын мектепке жиберүүден баш тартуусу, ата-энесинде балага деген документтердин жок болушу, бир туугандарынын балага көнүл бурбоосу (ата-энеси миграцияга кеткен учурда) эсептелеет.

Бул проблемага чара көрүү боюнча максаттуу мамлекеттик саясат балдардын ар кандай категорияларына, анын ичинде майып балдарга, аялуу категориядагы үй-бүлөлөрдөгү балдарга билим алуунун жеткиликтүүлүгүн, демек, жалпысынан сапаттуу билим алуунун жеткиликтүүлүгүн көбайтүүгө тийши.

Кыргыз Республикасынын жарандарынын билим алууга болгон конституциялык укугун ишке ашыруу жана башталгыч, жалпы негизги жана орто жалпы билим берүүнү камсыз кылуу, жалпы билим берүү мекемелериндеги биринчи класска кабыл алышууга тийиш болгон окуучулардын контингентин сарамжалдуу пландоо, окубаган балдарды табуу жана аларды окутуу үчүн чарапарды көрүү максатында, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 27, 46, 66, 71-беренелерине ылайык **ТОКТОМ КЫЛАМ:**

1. Кыргыз Республикасынын жергиликтүү мамлекеттик администрациялары жана жергиликтүү өз алдынча башкаруунун аткаруу органдары Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин аймактык болумдору менен бирдиктө эки жумалык мөөнөттө:

– жалпы билим берүү мектептерине киргизилбеген, окууга келбеген же окууну токтоткон мектеп жашындагы балдардын эсебин алсын;

– жалпы билим берүү мектептерине киргизилбеген, окууга келбеген же окууну токтоткон балдарды жалпы билим берүү мектептерине киргизүү боюнча зарыл чарапарды корсун.

являются довольно сложными, и самим детям справиться с ними тяжело.

Некоторые из них вынуждены работать, чтобы помочь родителям, кто-то имеет ограниченные возможности здоровья, а кто-то живет в неблагополучной семье. Есть дети, которые живут в семьях, где они должны помочь родителям в поле, на джайлоо, заработать на питание, заботиться о младших братьях и сестрах. Растет количество случаев, когда сами родители не хотят отправлять своих детей в школу по возрасту или не считают образование обязательным для них.

Так, по данным Национального статистического комитета Кыргызской Республики и Министерства образования и науки Кыргызской Республики, на начало текущего учебного года более 2,5 тысяч детей не приступили к занятиям в общеобразовательных организациях. Одними из причин сложившейся ситуации являются материальные трудности родителей (отсутствие финансовых средств на содержание и обучение своих детей в школе), необходимость работать и помогать родителям, отказ родителей отправлять в школу по религиозным причинам, отсутствие у родителей документов на ребенка, недостаток внимания со стороны родственников ребенка (в случае нахождения родителей в миграции).

Целевая государственная политика по реагированию на данную проблему должна увеличивать доступ к образованию разных категорий детей, включая детей с инвалидностью, детей из уязвимых категорий семей, и тем более доступ к качественному образованию вообще.

В целях реализации конституционных прав граждан Кыргызской Республики на образование и обеспечения начального, основного общего и среднего общего образования, создания необходимых условий для рационального планирования контингента учащихся, подлежащих приему в первый класс общеобразовательных учреждений, выявления необучающихся детей и принятия мер к их обучению, в соответствии со статьями 27, 46, 66, 71 Конституции Кыргызской Республики **постановляю:**

1. Местным государственным администрациям Кыргызской Республики и исполнительным органам местного самоуправления совместно с территориальными подразделениями Министерства образования и науки Кыргызской Республики в двухнедельный срок:

– провести учет детей школьного возраста, не зачисленных в общеобразовательные школы, не приступивших к обучению или прекративших обучение;

– принять необходимые меры по определению в общеобразовательные школы детей, не зачисленных в общеобразовательные школы, не приступивших к обучению или прекративших обучение.

2. Кыргыз Республикасынын Эмгек, социалдык камсыздоо жана миграция министрлиги жергиликтүү өз алдынча башкаруунун аткаруу органдары менен бирдикте бир айлык мөөнөттө турмуштук оор кырдаалда калтап (балдарын кароо жана мектепте окутуу учун финанссылык каражаттары жок) аз камсыз болгон үй-бүлөлөрдү жана балдарды тапсын жана зарыл болгон кийимдерди, мектеп формасын жана мектептик окуу-буюмдарын сатып алууда аларга жардам көрсөтсүн.

3. Ушул Жарлыктын 1, 5-пункттарынын аткарылышы учун же жоопкерчилик Кыргыз Республикасынын Президентинин облустардагы ыйгарым укуктуу өкулдерүнө жуктөлсүн.

4. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети белгиленген тартиппе:

– эки айлык мөөнөттө баланын башталгыч, жалпы негизги жана орто жалпы билим алуусу учун зарыл чараларды көрбөгөн же чектеген ата-энелердин, балдардын мыйзамдуу өкулдерүнүн жоопкерчилигин караган мыйзамдын долбоорун иштеп чыксын жана аны Кыргыз Республикасынын Жогорку Кенешине кароого киргизсин;

– Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 19-июнундагы № 388 “Мектеп курагындагы жана мектепке баруучу курактагы балдарды каттоого алуунун тартиби жөнүндө нускаманы бекитүү тууралуу” токтомунун аткарылышы жонундө Кыргыз Республикасынын Президентинин облустардагы ыйгарым укуктуу өкулдерүнүн, Бишкек жана Ош шаарларынын мэрлеринин отчетторун жыл сайын 1-иолга чейин карап турсун;

– ушул Жарлыктан келип чыгуучу финанссылык, уюштуруучулук жана башка маселелерди чесин.

5. Кыргыз Республикасынын жергиликтүү мамлекеттик администрацияларынын, жергиликтүү өз алдынча башкаруунун аткаруу органдарынын башчылары жана жалпы билим берүү мектептеринин директорлору жалпы билим берүү мектептерине балдардын баруусун системалуу түрдө талаптагыдай контролдоону камсыз кылсын.

6. Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратуrasesы башталгыч, жалпы негизги жана орто жалпы билим алууга балдардын конституциялык укуктарынын камсыз кылышына жана билим берүү чөйрөсүндөгү Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын талаптарынын сакталышына туруктуу негизде көзөмөл жүргүзсүн.

Жыл сайын 1-иолга чейин Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясына башталгыч, жалпы негизги жана орто жалпы билим алууга балдардын конституциялык укуктарын камсыз кылуу боюнча Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын талаптарынын аткаруу бийлигинин органдары жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан сакталышы жөнүндө маалыматты берип турсун.

2. Министерству труда, социального обеспечения и миграции Кыргызской Республики совместно с исполнительными органами местного самоуправления в месячный срок выявить детей и малоимущие семьи, находящиеся в трудной жизненной ситуации (отсутствие финансовых средств на содержание и обучение своих детей в школе), и оказать им помочь в покупке необходимой одежды, школьной формы и школьных принадлежностей.

3. Возложить персональную ответственность за исполнение пунктов 1, 5 настоящего Указа на полномочных представителей Президента Кыргызской Республики в областях.

4. Кабинету Министров Кыргызской Республики в установленном порядке:

– в двухмесячный срок разработать проект закона, предусматривающий ответственность родителей, законных представителей детей, которые ограничивают или не принимают необходимые меры для получения ребенком начального, основного общего и среднего общего образования, и внести его на рассмотрение Жогорку Кенеша Кыргызской Республики;

– ежегодно до 1 июля рассматривать отчеты полномочных представителей Президента Кыргызской Республики в областях, мэров городов Бишкек и Ош об исполнении постановления Правительства Кыргызской Республики «Об утверждении Инструкции о порядке учета детей школьного и предшкольного возраста» от 19 июня 2017 года № 388;

– решить финансовые, организационные и иные вопросы, вытекающие из настоящего Указа.

5. Главам местных государственных администраций Кыргызской Республики, исполнительных органов местного самоуправления и директорам общеобразовательных школ обеспечить надлежащий систематический контроль за посещением детьми общеобразовательных школ.

6. Генеральной прокуратуре Кыргызской Республики на постоянной основе осуществлять надзор за обеспечением конституционных прав детей на начальное, основное общее и среднее общее образование и соблюдением требований законодательства Кыргызской Республики в сфере образования.

Ежегодно до 1 июля представлять в Администрацию Президента Кыргызской Республики информацию о соблюдении органами исполнительной власти и органами местного самоуправления требований законодательства Кыргызской Республики по обеспечению конституционных прав детей на начальное, основное общее и среднее общее образование.

7. Бул Жарлыктын аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясынын Президенттин жана Министрлер Кабинетинин чечимдерин аткарууну контролдоо башкармалыгына жүктөлсүн.

8. Бул Жарлык расмий жарыяланган күндөн баштап күчүнө кирет.

Кыргыз Республикасынын
Президенти

Бишкек ш.
2021-жылдын 13-декабры
ПДК № 561

С.Н. Жапаров

7. Контроль за исполнением настоящего Указа возложить на управление контроля исполнения решений Президента и Кабинета Министров Администрации Президента Кыргызской Республики.

8. Настоящий Указ вступает в силу со дня официального опубликования.

Президент
Кыргызской Республики

Бишкек
13 декабря 2021 года
УИ № 561

С.Н. Жапаров

